

*De Anguilla, & nonnihil etiam de Ca-
seo. Cap. XXXI.*

Vocibus anguillæ prauæ sunt,
si comedantur,

Qui Physicen non ignorant, hæc
testificantur.

Caseus, anguillæ, nimis obsunt, si
comedantur,

Ni tu sæpe bibas, & rebibendo bi-
bas.

Anguillam uocibus nocere hoc in lo-
co traditur: idq; rationib. tum medicis-
tū philosophicis cōprobat. Limosus. n.
Piscis est, crassiq; lentī succi, obstructio-
nes facit, longiusq; a memoratis paulo
ante probi piscis indiciis recedit, quod
Galenus ē in libro de cibis boni & mali
succī. c. 13. in hunc modum scribens atte-
statur, Anguillæ nunquam boni succi
sunt, tametsi puro in humore versentur
nedū in eo qui vitiū sordes & purgamen-
ta in se recipit. Idē fere & in lib. de atten-
nuan. diæta. cap. 6. confirmare uidetur.
Anguillæ, inquit, & molliū pars maxi-
ma, tametsi carnem habet mollem, q̃ tñ
furco lento ac pituitoso abundat, iis, q̃
salubri victus ratione vii volunt, pluri-
mum est noxia. Pari modo de mustelis
quoq; quæ vulgatio iā noie lāpreæ di-
cuntur.

DE CONSERVANDA

Lamprelo secius quā anguillæ plurimum crassifucci gignunt: tamen si paruulæ læpretæ non perinde malæ & periculosæ sint. Minore. n. ut sensus ipse iudex est, crassitie & lentore participant. Quò fit, vt hi pisces, licet non ingratum ori saporem offerant (quod salua in eorū reuerentia dictum uelim, qui in eorū usu diu perseuerant) admodū sint periculosi. Siquidem generatio eorū in aquis serpentum generationi in terris respondet, non siue ueneni suspicione. Vnde est M. Varr. libr. 4. de lingua Latina, nomen habent, quod anguib. ad similentur. Atque hac certè ratione capita & caudæ, ac similiter interior spina, vt quæ venenum in se contineant, nulla

Anguil lo modo edenda sunt. Cōueniēs autē erit
ba coctio ob succi crassitiem ac lentorē, vt in optimo vino immersæ necentur, atque cū iusculo deinde optimarum specierum, sicuti ab Apitiana scholæ sectatorib. solent, præparentur: ac primo quod de duabus ebullitionibus in vino & aqua præbulliant, illisque reiectis tandem ad perfectionem coquantur. Vel gelæ inde in patina fiat, vel pastillatura, vel assatura, idque cum salsamento competenti: in hyeme quidē cum viridi fortibus speciebus. & vino. in æstate verò cum debilibus speciebus, omphacio, & aceto. Commodius tamen ab eiusmodi piscium esu abstinetur. Stomacho

cho.n.& renib. sunt inimici, sed præci-
pū sentiunt nocumentum ex eorū ob-
soniis, qui arenulas mingerè consueue-
runt, qm̄ illę anguillari glutino in cal- *Anguil-*
culos cogi & anstringi videantur Podā- *le esus*
gra quoq; laborātib. manifestè officiūt, *calculo-*
nec vllis morbis madētur, sic vt iniquē *sis noxi-*
natura fecisse videatur, quę tam suauē *ms.*
refutandis expuendisq; piscibus indide-
rit saporem. Medici omni ex loco, om-
niq; tēpore & præsertim circa solstitiū
anguilas detestantur.

Sequitur deinde, caseum atq; auguil-
las plurimum nocere si comedantur: q̄
sanē de iis, quæ magna mole ingerūtur,
intelligendum est. Causæ quidem de ca-
seo suprā cap. 7. De anguillis verò in præ-
senti capite habentur.

Postremo loco hoc ēt adseritur nēpe
prauitatem eorum vberiore ac frequen-
tiore vini potu corrigi atq; emendari:
quod minimè tñ de vino subtili ac pene-
trante, neq; itē de eo quod in potus de-
latiui vicem substituitur, intelligendū
est. Tale nanq; cū cibis mali succi bibe-
ndum non est, quemadmodum 3. 1. doct.
3. c. 8. Auicenna sic fermè scribens dili-
gēter admodum monuit: Neq; cū cibis
prauī succi, nec anteq̄ illi conficiantur,
neq; ab eorundem concoctione vinum
protinus bibendū est: q̄ppe q̄ mali chy-
mi cibos in oīa statim corporis exterie

DE CONSERVANDA

ra membra, quo fortasse citra uini admiculum minimè penetrasent, non sine sanitatis dispendio secum trahat. Intellegendum igitur de uino forti non modum penetrante, quod sæpius atq; modicè cōmodè ciborum permissionis gratia sumitur. Hoc. n. prauitatē eorū corrigit, concoctoriam facultatem roborat, frigidosq; & phlegmaticos humores cōcoquendo benignos reddit: quo fit, vt cafei ntque anguillarum quæ agrè admodum conficiuntur, concoctioni non parum proficiat.

Cæterū neq; illud silentio hoc loco inuoluendum, nempe uinum non in anguillarū modo, sed quorūl bet;ēt pisciū esu exhibendū: quippe frigidioris humidiorisq; temperamenti sunt oēs, adeoq; difficilius ob id ipsum conficiuntur, tardiusq; transeunt: uino igitur sæpius ac modicè sumpto faciliè emēdant, atq; ad *σμηκετρίαν* perducuntur. Hinc non temerè hactenus hoc usurpatum: Ex piscibus vinos quidem aqua foueri, mortuos uero uino condiri oportere.

De cibo potusque in prandio atq; cena permissione, siue alternatiue. CXXXII.

INter prandendum sit sæpe parumque bibendum.

Si sumas ouum molle sit, atque nouum.

Hinc

VALETVDINE. 110

Hinc duo traduntur præcepta.

PRIMUM, de cibi potus in prandio atq; cœna pmissione siue alternatione, Inter prandendū nanq; cœnandūve in vicē modo edendū, modò bibendum est ac ne id quidē largē & copiose, sed sæpē potius & parcē. Neq; n. iumenta nobis in hoc imitando sunt, quæ tum demū bibūt, cū cibo exaturata fuerint: sed portio subinde interponenda est, qm̄ cibus pmissione potionis mollior redditus per membra nutritioni deseruiencia, facilius peruehitur.

Vbi notandum, triplicem à Medicis constitui potum. Ac primum quidē per mixtiū uocari, quod vna nimirū cum cibis ingeratur. Alterum delatium, qđ concoctione in ventre iam confecta & absoluta, in hepate vero inchoata, vt cibi penetratione adiuuet, exhibeatur.

Tertiū uero sitis sedatium, quo in explenda siti utimur. Quæ igitur de potu hoc loco traduntur, ea de permixtuo accipienda sunt. Hic. n. interponi sæpius ac p̄misceri cibis debet, neq; ad finē prādi uel cœnæ, siue dum sitis urgeat (saluo tñ aliorum iudicio) differēdus est. Imo uero crebrius ēt ab illis assumi dēt, qui cibis actu uel potentia sicciorib. vescuntur, quiq; uehementius sese atq; immoderatus exercendo siccum panē vorant, non tñ copiose, ne concoctio impediā.

Simi-

Potustrā
plex.

Per mi-
xtiuus.

DE CONSERVANDA

Simile n. quiddā succederet, quale aquā in lebetem feruētē sepius largē & copiose infundentibus solet: quippe calor vis in coquendo hebetaretur.

Sedati-
uus. Sitis autē sedatiuus potus circa prādiū vel cœnæ finem, naturę congruere magis vř, tūc. n. ob calidi sicciq; cibi æstuationem vera sitis vrget. Namq; verisimile non est eodem ac breui temporis momento, infestari naturam esurie sitiq; simul, eo qđ hęc irriteretur à calore, illa stimuletur à frigore interno. Estq; hic potus augendus vel minuēdus, prout ipsa sitis expostulat.

Delati-
uus. Atqui delatiuus prima coctione iam peracta, atq; ē paulo ante qđ aliud quidpiam edatur, propinādus est. p̄sertim cū prius ingestus cibus consistentia fuerit crassiora; neq; differendus est, dum sitis oboritur. Ventriculū. n. ad reliquū sciendum cibū reddit expeditiorem, ac eorū ē, quę in ventriculo continentur, distributionem ad hepar plurimū iuuat. Nō tñ immoderatus eo abuten dū est, vt maturē cōcoqui possit. Siqui dē incoctus ad hepar non transit. Quod verū utiq; erit, si in delatiui locum non substituatur aqua. In illa. n. necesse non est, vt concoctio expectet, priusq; ad hepar trāsmeet. Rationabiliter verō in potu delatiuo, ceu ē in p̄mixtiuo nō aqua, sed vinum propinari dēt, aut aliud quidpiam

VALETVDINE. 1021

piam, quod vino sit analogon, veluti cer-
uissia, melicraton, aut ex certasis uel ma-
lis, aut simili. quopiam fructus genere
cōfectę potiones: quibus in oībus uinū
est prāferendū. Facile. n. efficit alimentū
in oīa mēbra distributionem: vnde non
ineptē rxhmaths trofhs. ab Hippocrate
nuncupantur, ut copiosē admodum su-
pra c. 13. & 27. ostendimus.

Sed quia de commoda cibi potusque
permissione satis iā diximus, Illud minī
mē omittendum est, qđ nonnullis, ut re-
ctum placere uideo, nempe ut iuxta cras-
siorē, sicciorē, & frigidiorē cibū de
vtroq; potu tā delatiuo, qđ per mixtiuo
largius assumamus, & ut rursus circa ca-
lidiorē, subtiliorē, atq; humidiorē,
parcius. Et iterū, vt uinū subtile uasensq;
cum cibo natura, crasso, duro, ac frigi-
do bibamus, & ē diuerso, vt calidioribus
concoctionique magis parentibus cibis
uinū debilius adiungamus. Quę ratio si
stabit, volētiore uino iuxta carnē utemur
bubulā, qđ pulloī ū gallinaceorū, itēq; iux-
ta pisces, quā carnes animalīū terrestriū.
SECUNDVM prāceptum de ouīs erat
nempe ut recentia ac mollia ingeram⁹:
cuius rō reddita est supra cap. 8.

¶ De Piscis. Cap. XXXIII.

Pisum laudandum nunc sumpsi-
mus ac reprobandum.

M

Est

DE CONSERVANDA

Est inflatum cum pellibus atque
nocium,

Pellibus ablatis sunt bona ipsa
fatis.

Pis.

Inquisitione dignum uidetur, quod
de ipsis hoc loco traditur: nempe ipsa
laudē mereri quāq; nonnunquā uero &
vituperium. Vbi scire ante oīa conuenit
ipsa duas habere facultates, adstrictoriā
nimirum & purgatoriā: quarū hęc certē
in ipsorum velut carne est, illa uero cor-
ticibus. Laudantur igitur quæ adempto
cortice mandunt: culpantur quæ non de
cortice ta ingeruntur. Priore. n. modo
sumpta, ut in *diætis uniuersalibus* Isaa-
di ipsum confirmat uentrem subdu-
altero uero magis condensant &
ngunt, plurimumq; flatulenti spi-
pariunt, ita ut pugna quædā ac tor-
na in intestinis excitentur purgato-
quidē facultate succum excernere uo-
te, adstrictoria uero retinēt: hincq;
us affligitur natura, ab utroque horū
uexata. Porro si ipsa cortice spoliata
mandatur, tunc purgatoriæ actiones
maximē conferunt. Quod de pisibus hic
dicitur, idē de omnibus ferē legumi-
nibus, puta fabiis, lentibus, phaseolis, &
si qua sunt si milia, præcipue tamen cor-
ticem habentibus crassiorē, ut de fabis
& ciccribus nigris, intelligendū est. Hac
nanque

nanque ratione legumina oīa, quemad-
modum lib. 4. de vict. rat. in morb. acut.
apho. 93. Hippocrates attestatur, flatuo-
sa sunt, & cruda, & cocta, & fricta, & ma-
cerata, & uirida. Cortex præterea in om-
nibus peiorem generat succum, q̄ quæ
ipsoꝝ uelut caro est. In pisorum genere
reperiuntur quædam alba & rotunda,
cortice tenui, leui ac fragili, quæ tamen
vnā cum corticibus innoxie mandi-
queant, præstat tñ ut decorticentur. Le-
gumina uirida adhuc & nondum exacte
matura, ualde tenuem habent corticem,
ac minus ipsis diferimen inest, quod ad
corticē saltē & carnē attinet, faciliusque
concoquuntur: quare ea nonnulli sanis
corporibus, q̄ matura atq; exiccata ma-
gis conuenire arbitrati sunt: quod tñ à
veritate alienum vñ. Nā ea admodū esse
excrementitia, & substantiæ corruptio-
ni magis obnoxie: constat: quo fit ut a
sanis non usquequaq; citra noxam sumi
queant. Hoc tñ negari non pōt, quod ma-
tura & exiccata cum ab extimis corticib.
purgata fuerint, ad victus salubris ratio-
nem, quàm recentia non decorticata, ac-
commodatiora sint, & è diuerso uirida
quam exiccata cortice nō spoliata. Por-
ro quum omnium leguminum substan-
tia inflet. concoctioni renitatur crassiq;
& prauī succi alimentum in corpus dif-
fundat, merito a uictus salubris ratio-

DE CONSERVANDA

Brodium ne excluditur. Brodium tamen siue in
 sculum eorum, eò q̄ statum cum omni
 & alimentī & concoctionis prauitate de
 ponat, uentrem subducatur, urinā cieat, ue
 natū atq; viscerū obstructions amolia
 tur, adeoq; ad uasorū etiā, quæ colatoria
 uulgo vocantur, nempe hepatis, renum
 & vesicæ, emundationem sit efficacissi
 mum, non parum commoditatis in ui
 ctus salubris ratione habere dinoscitur.
 Cuius proinde usum ieiuniorum tem
 pore, qm̄ crassis atq; obstruentibus uti
 mur cibis, frequentiorē esse cōuenit. Mul
 tiplex porro ac varius hominibus legu
 minū usus esse solet. Nōnulli. n. cum sal
 sis carnibus esitant: quē modū Galenus
 lib. i. cap. 25. de alimē. facul. non probat.
 Nam hæ quoque sanguinē crassiorē &
 melancholicū magis generant. Quapro
 pter non est his copiosius utendū, & ma
 ximē si cui corpus sit aut melancholicū,
 eut crasso, aut prauo succo abundet. Pes
 simē autem coci diuitibus legumina sa
 pa adparant, quandoquidem legumina
 haud quaquām incrassantium mistionē
 postulant, sed humidorum potius, &
 quæ ipsorum crassitiē incidant. Quibus
 uero sapa cōmiscetur, iecoris obstructio
 nes solent gignere, viscerisq; huius ac
 lienis inflāmationes inangent, nisi mel
 le addito, meliora fiant. Perspicuum au
 tē est, quod & scirrosos uisceris utriusq;
 affe-

affectus sapia exacerbat. Vt autem legu-
 mina esui, accommodatoria fiant, ma-
 gis nutriant, & crassum prauumq; succū
 amittant, in hunc ferè modū coquenda
 veniunt. Sub noctē in aquam feruentem *Pisorum*
 infundatur, ac primò quidem manibus *coctio.*
 diutulè confricentur, vt a cortice separē-
 tur, deinde per totam noctem in eadem
 macerando temperentur, sequenti uerò
 die duabus uel tribus ebullitionibus in
 eodem liquore, dū tertia quartaue aquæ
 portio absumatur, percoquantur. Aquā
 autem adhibere oportet leuissimā, seu
 pluuiālē. Nam & hac citius coquent, &
 molliora euadent, & concoctioni minus
 facessent negotii. Ius decocti. colo tandē
 transfundendū & ad vsus referuandum.
 De quo ubi & quantū cuiq; libuerit, ac-
 cipieudū, cumq; cinnamomo denuo &
 croco tēperādū ad lentum ignē. Hoc etiā
 pacto terreā naturā magnā ex parte
 deponet. Nōnulli duas partes zingiberis
 vnam piperis, aliquantū. n. cymini adij-
 ciunt, quo facilius secedat ad extremum
 aliqd aceti uinive, & butyri admiscēt,
 atq; vnicā iterū ebullitione coquūt, spu-
 mam interea diligenter auferentes. Qd
 quidē in principio refectionis potissimū
 sumendum. Illud postremo minimè pre-
 tereundum, quòd brodium siue iuscu-
 lum cicerum & pisorum alborū multò
 sit præstantius, & humanæ naturæ ac-

DE CONSERVANDA
commodatius, quemadmodum & tota
eorum substantia.

De lacte tabidorum. Cap. XXXIII.

L Ac phisiois sanum caprinum,
postque cameli.

Ac nutritium plus omnibus est
asininum,

Plus nutritium vaccinum sit, quo
que ouinum.

Ad sit si febris, caput & doleat, su-
gendum est.

*Lactis
phisio.* Hic præcepta quædam traduntur de
electiore lactis genere, quatenus uideli-
cet phisiois, hoc est, tabidis emaciatiss,
hectica febre laborantibus & quomodo-
que consumptis, sit conductorum. Cibi.
n. his ipsis, quæ calorẽ natium imbecillũ
obtineant, concoctu faciles conueniunt
boni itẽ ac multi alimẽti, ut corpus ema-
ciatũ instaurent: sed liquidi & tenues, ut
vias ob siccitatẽ contractus facilius su-
beant, & penetrẽ: ob febrim quoq; refri-
gerent nõnihil, & ob vlceris sanie deter-
geat, & ob solutionẽ cõtinuei, glutinent.
Quas dotes oēs hẽt lac: facile. n. coquitur
ac oĩum quę alimentĩ grã sumimus, lac,
butyro & caseo multũ nutrit: optimum
optimi est succi: serum casei & butyri li-
quidum est, subfrigidum est, ut libro 3.

cap. 20.

cap. 20. & lib. 10. cap. 7. de simpl. medic.
facult. terget sapore dulci butyro se sub
statiæ & acrimonia seri glutinat caseo,
& eodem ac butyro est emplasticum.

Quapropter nonnulli Galeno in libro
de cibis boni & mali succi, capit. 9. teste,
pulmonis ulceribus affectos porione,
tantum lactis curari putant, antea scili-
cet quam ea ipsa vulcera amplientur
callosaque fiant.

Ac primum quidem præceptum est
de lacte caprino, quod utile esse phthi-
sibus, Auicenna. 2. Canon. cap. 444. & 1. 4.
tract. 3. cap. 6. confirmat. Neque id sanè
iniuria, si quidem inter cætera lactis ge-
nera moderatè se habet. cum non ad-
modum pingue crassumque sit, ob id
medium quoque esse censetur, quod in
corporibus nostris præstat.

Secundum de camelino, quod illo te-
nuius est serosisq; humoris magis par-
ticeps, quo fit, ut minus tum nutriat,
tum emaciatis conferat. Hydropicis ta-
mè, & quibus hepar malè affectum est,
non parum commoditatis adfert, præ-
sertim si fuerit cameli nuperrimè eni-
xæ. Eo namq; hepar, si quid Auicennæ
credimus, reficitur atque instauratur.

Tertium, de asinino: Asinæ nam-
que inter cætera brutorum genera lac
præbent ad propositos affectus accõmo-
datissimū, quippe cum tenuissimū sit,

*Lac ca-
prinum.*

*Lac asini
nisi.*

M 4 &

DE CONSERVANDA

& minimè coagulatur, & quoquo versus
ocyslime in corpus digeritur, quemad-
modum elegantissimè libro. 7. metho-
meden. cap. 6. à Galeno scribitur. Quod
Auicen. quoq; 1. 4. trac. 3. cap. 6. confir-
mat. Non est, inquit, lac post mulie-
bre, quod hecticis equè conferat, ac assi-
nium, Hectica m. n. siquidem curabilis
fuerit, ad plenum curat. Sed præ cæteris
l. c. muliebri, tãquàm naturæ eiusdem,
& humano corpori familiarissimū, ab
alijs medicis, præcipueq; ab Herodoto
& Euriphone ad rabidos effectus cele-
bratur Quoniã cæteris est subtilius, fri-
gidius, & humidius, citius cōcoquitur,
velocius penetrat, & melius nutrit Su-
mēdū autē quoduis horū manè ieiunis,
horis tribus, aut quatuor ante cibū, vnc.
quatuor primū: qua si recte cōfecerit,
postridie quinq; sex vncias, & sic die-
bus consequentibus auctū, si bene cōco-
quat vsq; ad librā vnā. Quatenus. n. vi-
res augeri cernimus, eatenus nos quoq;
cibis adiiciemus. Sumat autē patiens ex
māmilla, aut minimum diu extra pro-
pria conceptacula moratum (ill. c. n. &
sanguis & semē promptissimè corrup-
pitur) per se aut cum pauco mele, vel
saccharo, & sale ne in ventriculo ace-
scat. A lacte hauisto nō dormiat, ne cor-
rumpat, nec corpus exerceat motu aut
frictione, ne crudū lac in corpus trahat.

Cate-

*Lec. m.
licbre.*

Cæterum silentio prætereundum hoc loco nō est, q̄ non semper lac muliebre aut asininū phthificis proffit; immò verò lac acidū sine ebutyratum ab ipsis in certis q̄busdā casibus conuenientius adsumitur. Et primo q̄dē q̄n cum phthifi fluxus ventris simul infestat. Deinde cū metus est, ne in ventriculo coaguletur, vel ardor adest vehementis febris, aut vētricul⁹ suapte natura biliosus existit, in quo lac nullo negotio in bilem transeat. Quinetiā q̄n phthifi febris coniungitur putrida, & multē in inferioribus partibus sunt obstructions. Lac. n. acidum cohibet & adstringit aluum, neq; facile in bilem cōuertitur: q̄ ppe cui butyrū, quō promptē accendi poterat, adēptum fuit: eadē ratione nec in putrida faciliē putrescit. Præterea cū immundus ac sordidus est ventriculus: in eiusmodi enim Lac promptiss. mē corrumpitur. Postremo verò cum phthificus lac integrū & dulce abominatur, ab acido autē siue ebutyrato non omnino abhorret. Sed de his omnibus copiosē admodum Hieronymus Cardanus lib. 2. Contradic. Tract. 4. Contradict. 1. & Conciliator differentia. 194.

Quantum, de lacte vaccino, q̄ ac in. *Lac uac*
ter cætera lactis genera crassius ac *nam.*
pinguius inuenitur, ita alere etiam
magis putandum est. Atque hinc sane

M 5 Rhazes

DE CONSERVANDA

Rhazes li. 3. c. 15. ad Almanfo. sic ferme
de eo scriptum reliquit: Lac uaccinum
quorumlibet aliorum animalium lacte
crassius iudicatur, atq; ob id corporis mo-
le & obesitate adipisci uolentib. accom-
modatissimū habet. His amplius Auicē.
lib. 2. Cano. c. 444. hoc quoque addendū
putauit: Nempe lac cuiuslibet animalis
cuius foetus eandem in utero moram
cum hoīe ducati. per nouē mēses, hu-
mano lacti esse maximē conforme: illud
verò, quod sit animalis, cuius impregna-
tio q̄ mulieris diuturnior sit, esse deter-
rius: quo fit, ut, cū vacca nouē mensib. vi-
tulū forat, lac eius humano maximē cō-
forme, atq; ob id optimū quoq; habeatur.

QVINTVM de lacte ouino: hoc q̄
ad consistentiā quidē & nutrimentū atti-
net, ad vaccinum quodāmodo accedit.

SEXTVM de lacte vitando in febri-
bus putridis, & dolore capitis: cuius rei
causę adsignatę sunt supra capite. 7.

L Enit, & humectat, soluit sine
febre butyrum.

*Butyri
pprieta-
tes tres.*

De butyro. Cap. XXV.

Tres butyri proprietates hic referuntur.

PRIMO cum doloris sedatione le-
nit, & maturat: Siquidem temperatē ca-
lidum est, & natura pingue atque oleo-
sum, facultatisq; concoquentis, paulum
habens etiā digerendi potentie, in me-
dijs

dijs nimirū corporib. secundū duritiem
& mollitiem. Bubonas igit̃ & parotidas
iuvat, gingiuas extenuat, & præsertim
in infantib. dentientib. itē humores in
pectore ac pulmone fixos linctu cōcoqt

Secundo humectat: ex meliore nanq;
lactis essentia constat: quemadmodum
ergo lacti, vnde seiunctū est, humectadi-
uis inest, ita & butyro id esse oportet.

Tertio vero soluit: Largius. n. sum-
ptum, cū ob suæ substantiæ lubricita-
tem, tum ob cōem oīum ciborū humi-
dorū rōnem, qui scilicet citra adstrictio-
nem sunt humidi, facile per uentrem
subit. Sed febricitantibus & calidiorib.
naturis non æque ut alijs conuenit, ip-
sis enim in flauam bilem conuertitur.

Illud porro nosse hoc loco utile est,
quòd butyrum ob superabundātem &
humiditatē & pinguedinē in alimētis,
usu præsertim immoderatione experien-
dū non sit. Venterculum. n. resupinat, ac
subuertit, & ad uomitū incitat. Neq; ul-
timo post alios cibos loco ingerere con-
uenit, quippe cū humidū sit ac lubricū,
facileq; subduci queat, in superficie na-
tans corrumpitur, & ob hoc ipsū ante
alios cibos sumendū est. Ita. n. citius sub-
ducit̃, & alijs cibis uiam munit. Quo-
cunq; oleo magis tū nutrit, tū cibos cō-
dit: quo fit, ut obsonijs additū olei atq;
adipis uicē meritò penset. Vnice tamen

M 6 hoc

DE CONSERVANDA

hoc semper cauendum, ne usus eius sit immoderatus, neve in uentriculo accendatur. Pinguia. n. inflā mata, quēadmodum in maiori praxi Trac. 6. ca. 15. rub. 4. Ioan. Micheel Sauonarola scriptū reliquit, in melancholiam adustam transeunt, ex qua lepra deinceps generatur. Quo fit, inquit ille, ut ob nimium Butyri usum multi leprosi in Germania repellantur. Recens butyrum, ut Auenzo attestatur, contra bestias, quæ uirus ei aculat, uenenaque, & foris illitū, & p. os assumptum efficax est, ab aspide. n. percussis utilissimè imponitur. & in pestilenti aëris constitutione quotidie cum puri panis tribus aut quatuor bolis mane a ieiuniis deuoratū mirificè ad sanos ab infectione p̄seruandos cōfert. Plura de butyro Diosc. lib. 2. cap. 66 Galen. lib. 10. c. 10. de simpl. med. fac. Paul. Aegineta lib. 7. & Simeon Sethi in Syntag.

ANNOTATIVNCVLA.

Tametſi *Βούτυρον* primā necessariò habeat longam, eadem in correpta, & media producta, Ioannes Baptista Fiera quoque hoc uersu extulit.

Lac dabit aerij tibi condimenta butyri.

¶ De sero. Cap. XXXVI.

Inciditque lauat, penetrat, mundat quoque seruum.

Hic

Hic agitur de facultatibus Serii, quod lactis aquosa ad substantia. Hoc (ut lib. 2. distin. 1. c. 9. de med. simpl. purgan. Me fues inquit) exaltat atque siccatur ordi ne primo completo, & usque ad secundū. Quinetiā attenuat, abluat, abstergit, & nitrosa, qua refertū est facultate, aluū absq, aliqua mordacitate leniter subdu cit. Bilem tum flauam, tum atrā ab exu stis humorib. genitam deijcit, quo fit, ut mirifice conferat maniacis, & melan cholicis. Prestat item ad uiscerum infra ctus, & morbis inde puenientib. opitu latur: nimirum aqua intercute laboran tibus, felle suffusis, & lienosis. Datur uti liter febrientibus ex bile, & uiscerū, ac uasorum obstructionib. Cōpetit etiam num uitijs in cute a bile, & perustis hu moribus emergentibus. Quare licheni bus, uiriliginibus, alphis, ploris, lepris, que admodum cōuenit. Hæc ille. Comi tialibus quoque, atque ijs, qui ob poten tis vini largiorem potum male habent, auxilium præstat. Plura Dioscorides li. 2. cap. 64. Gal. lib. 10. de simpl. med. fac. cap. 8. Razes lib. 3. ad Alm. c. 15. & Aue 2. Cano. cap. 444.

¶ De Caseo. Cap. XXXVII.

Caseus est gelidus, stipās, cras sus, quoque durus.

Caseus

DE CONSERVANDA

Caseus & panis sunt optima fercula fanis.

Si non sunt fanis, tunc, hiuc ne iungito panis.

Duo hoc loco peraguntur.

PRIMO, quatuor referuntur facultates Casei. Quarum prima est, ipsum esse gelidum, id est temperatura frigidum, quod intelligi debet de recente ac molli, qui frigidus & humidus, & non de uetere, qui calidus & siccus est. Atque huius sane rei grauissimum habemus testem Paulum Aeginetam, qui lib. 7. sic ait: Caseus recens & mollis repellendi uim obtinet, leuiter refrigerans. Quinetiam de eo intelligi potest, qui conficitur ex sola lactis coagulatione, absque ulla alterius rei commistione Reperitur. n. qui ob aromaton quorundam, ac odoratarum herbarum admistione acrior & calidior euaserit, & ob id linguam uellicet, atque uentriculum excalfaciat. Talis autem colore potissimum uiridis existit, qui si maiore paulo mole ingeratur, corpus uehementer exurit. Secunda est, caseum stipare hoc est, adstringere ac cohibere aluum, quod maxime solet prestare uetus, cui multum coaguli admistum est. Tertia est, ipsum esse crassum, quod est, crassos generare humores, idque nullo excepto. Ois. n. caseus fit ex crassiore & terrestri magis cu

11. 11. 11.

Iuslibet lactis substantia, admisto coagulo, & expresso inde sero. Quarta est, Caseum esse durum, id est, egre & cōcoqui, & aluo discedere: nimirum propter succum crassiozem.

SECVND O deinde loco hoc ēt adferitur: nēpe caseum parua mole cū pane sumptū, optimū sanis hoibus esse cūbū, quippe qui panis admistione cōcoctu reddatur facilior, cum alioqui perse sumptus admodum ob concoctionis tarditatem offendat. Aegrotātib. verò, propterea q̄ neq; ad concoctionē, vt dictum est, neq; ad mouēdam vrinā, neq; ad ciēdam aluum neq; ad succi deniq; probitatem, quicq̄ boni conferat, oīno fugiendus est. Plura de hoc sup. c. 7. & 9.

¶ Caseus de se ipso.

I Gnar Medici me dicunt esse nocuum,

Et tamen ignorant cur nocumenta feram,

Experror reor esse ratum, quia cōmoditate:

Languenti stomacho caseus addit opem.

Caseus ante cibum confert, si defluat aluus,

DE CONSERVANDA

Si cōstipetur, terminet ille dapes.
Qui physicen non ignorant, hæc
testificantur.

In prioribus duobus versibus τροσω-
τροσωνα est. Fingitur enim caseus seip-
sum aduersus malignos vicinos ac vitu-
peratores defendere. Ignari, inquiēs, Me
dici, hoc est, indocti ac medicinæ rudes,
dicunt me videlicet caseum in vniuer-
sum nocuum esse, quum ipsi tñ ignorēt
causam, cur humanæ naturæ nocere di-
cat. Allusum aut vñ ad illud qđ ab Hip-
pocrate in libro de veteri medicina scri-
ptum est in hunc modū: Atqui, inquit,
mihi necessarium esse vñ, vt oīs medicus
de natura sciat, & oī studio annitatur,
vt cognoscat, si modo aliquid eorū quę
fieri debent rectè præstare velit. Qui-
dē homo ea q̄ comeduntur ac bibūtur,
comparatus, & quid cuiq; ab vno quoq;
continget ac accidet? & non simpliciter
sic existimare, q̄ malum adulium est ca-
seus? Dolorem. n. affert repleto ex ipso.
Sed quem dolorē, & propter quid, & cui
parti intra hominē existenti incommo-
dū existit? Nam & alia multa edulia ac
pecula natura mala sunt, & afficiunt ho-
minem non eodem modo. Proferatur
autem mihi verbi causa aliquid, velut vi-
num meracum multum potum, homi-
nem aliquo modo debilem reddit &
omnes

omnes qui uiderint hoc fatentur & cognoscunt q̄ hac est uis vini, & q̄ ipsum est causa, & in quas in homine partes maximè possit nouimus. Talē itaq; ueritatem ēt de aliis ostēdere nolo. Et enim Caseus, q̄n quidem hunc in exemplum sumpsi, non oēs homines lædit, sed sunt qui ex ipso repleti, ne tantillum quidem offenduntur, imò gracilibus mirabiliter etiam conferre proditur. Sunt autem q̄ difficulter sum mouentes ipsum ab eo liberantur. Horum uerò naturæ differunt differuntq; etiam iuxta hoc, q̄ est in corpore caseo contrarium. Nam a caseo excitatur & commouetur, in his quibus eiusmodi humor multus in corpore existit, & quo magis hic potens est, eo magis uerisimile est ipsum male affligi. Si uero toti humanæ naturæ malus esset, omnes utique læderet. Hac aut si quis nouisset, non incurreret ea, neq; sanè pateretur. Hactenus Hippocrates.

Secundo deinde loco duæ recensentur utilitates ab ingestio caseo. Quarum prima quidem est, ipsum debilitatem abscindere stomachi, ubi sciendum tñ, qđ non quilibet statim caseus cuius subueniat stomacho (casei siquidem in certis quibusdam casibus oēs ex æquo nocent, stomacho nimirum rare texturæ, ac illi quoq; q̄ ex lōga ægritudine adhuc debilis se colligit) sed recens, mollis ac paucilentoris

DE CONSERVANDA

lentoris particeps, quemadmodum li. 3. ad Alman. c. 15. Rhazes testatur, calido atq; siccō stomacho apprime confert: exultionē. n. caliditatē, & siccitatem eius frigiditatis ac humiditatis ratione reprimat, & mandat. Contra uero eidem, uetus admodū, & acris, cuiq; multum coaguli iniectum est, manifestē officit. Stomacho aut, cuius pelliculis multa infarta sunt phlegmata, plurimum cōfert. caesus, qui inueterauit, & ob id quā prius acrior atq; ardentior euasit, phlegmata enim acrimonia sua incidit, abstergit & infra subducit. Rursus uero recēs ac molli huic maximē nocet.

Secunda est, caseum priori loco exhibendum iis, quibus uenter maiorem in modum soluitur, posteriori uero quibus idē ob imbecillitatem nō inderet. In uniuersum nanq; adstringentia si prius ante aliū cibum aut edant, aut bibātur, alium cōprimunt. Quib. aut ob imbecillitatem uenter non inderet, ii molliendi uirtute p̄dita, nempe olera, aut pisces, haud id genus aliud p̄sumunt: deinde adstringentia (quorū in numero caseus ēt reponitur) quæ dum ipsum firman ac roborant, & deorsum in uentriculi fundum, ubi concoctionis officina est, propellūt, adq; excrecionem tandē incitant, Id qđ ex uere medicinæ peritis neminem late re arbitror. Vide Galenum lib. 2. de aliment.

men. facul. cap. 22. vbi rationem tradit, cur rhetori cuidam adstringentib. post alios cibos laxantes sumptis uenter fuerit solutus. Huiusce rei meminit et Paulus lib. 1. cap. 81. De acido caseo ita scribit Aetius lib. 2. cap. 101. Recens caseus, qui ex acido lacte fit, & ob id ozugalacti nos appellatur, oïum optimus censendus est. Nam & in cibo iucundissimus est, & stomacho innoxius præ oïb. aliis caseis existit minus egrè concoquitur, & minus egrè transit, neque uero ualde crassi succi est, quo crimine in cōmune oēs casei sunt infames. His addit Rhazes acidum caleum exigua mole ultimo post alios cibos loco ingestum roborare os uentriculi atque auferre etiam anozian ac nauſeam, quæ ex dulcib. & pinguib. cibis proueniant.

De modo edendi & bibendi. C. XXXVIII.

INter prandendum sit sæpè parumque bibendum.

Vt minus agrotet, non inter fercula potes.

Præcipitur imprimis hoc loco, ut inter prædendū cenandum uel in uicem modo edatur, modo bibatur: id est, inter edendum sæpius quidem, sed parum bibatur, neque potus, quemadmodū supra quoque

DE CONSERVANDA

quoque, cap. 3. 2. dictum est, eo usque; differatur, dum uenter cibo expletus uideatur. Deinde uero ut eo tempore, quod inter prandium ac cenam intercedit, potus, quoad eius fieri potest, euitetur, & maxime si ingestus cibus in uentriculo non dum concoctus fuerit, nisi magna cogente necessitate. Interrumpitur enim & impeditur primo sumpti cibi concoctio, ita ut eum incoctum e uentriculo descendere contingat, appetentia cibi in cena sumendi deiicitur, & corpus grauiatur, & ad dispositionem, in qua homo neque sanus, neque aeger dici queat, siue qualis ea est, quae febrim praecedere solet, adducitur.

Ut uites penam de potibus incipe cenam.

Cenam a potu inchoandam esse hic adseritur. Sunt qui hunc modum exponant, Si uis uitare penam. i. infirmitatem, in principio cenae bibas prius quam comedas. Sed inepta propterea ac inualida est haec expositio. Secundum Medicos. n. cenam a cibo quam a potu auspicari conducibilis est. Neque Anguli ipsi, quibus praesens liber dicatus est, eiusmodi morem consuetudinemue seruant. Quaecunque. n. dici hora bibere uoluerint, bolum ferè siue frustulum panis praesumunt. Quare quod dicitur, sic intelligendum potius uideatur: Incipe cenam a potu. i. a cibo liquido

do & concoctu facili. Et hoc est, q̄ ait
Hippocrates in aphorismis libr. 2 apho.
11. Facilius est impleri potu quam cibo.
Atq; eius idē rei hac assignati pōt ratio:
Quia si cibus liquidus & concoctu faci-
lis postremo sumeret loco, concoctionē
eius multo citius, q̄ crassi ac duri, qui
prius ingestus fuerit, perfici cōtingeret.
Somnus. n qui cœnam subsequitur mī-
rū in modū concoctionē adiuuat. Hāc q;
ob causam liquidus cibus, quū ob cras-
sum illū nondū ex toto concoctū, ad exi-
tū peruenire nequeat, nimis adureretur
aut certē si exierit, crassum illū, sed inco-
ctum adhuc secum traheret, periculūq;
ita ei, qui comederit, non uulgare com-
paret. De recto ciborū ordine non nihil
etiam supra c. 5. diximus. porro de que-
stione hac, Vtrū a potu cœna inchoanda
sit, lege Conciliatorem different. 118.

Post pisces nux sit, post carnes
caseus ad sit.

Vnica nux prodest, nocet altera, ter-
tia mors est.

Singula post oua, pocula fumen
oua,

Tria hoc loco peraguntur: primus nā *Nuces*
que uersus duo praecepta complectitur. *post pi-*
Quorum primum, quidem est, ut *scer.*
post esum piscium nuces in casei locum
substituan-

DE CONSERVANDA

substituantur. Quod tribus fermè modis probari solet. Ac primò quidem propterea, quod nuces collectionem phlegmatis, quæ ex frequenti piscium esu generat, caliditate ac siccitate sua discutiant & dispergât: Atq; hinc sanè est, quod in uere, quàm nimirum quadragenario ieiunio corpora macerantur, summo statim post alios cibos loco nunces exhibeant. Deinde ea èt re, quod pisces frigidioris ferè humidiorisque sint temperaturæ, adeoque difficilius ob id ipsum cōcoquantur tardius subducantur, & pròptissimè in ventriculo corrūpant ac putrescāt. Nuces verò, cū euidenter excofaciant atque desiccant, eorum concoctionem adiuuent, prauitatem corrigant, & ad mediocre temperamentum perducant. Tertio verò ob eam quoque causam, quod pisces interdum ueneni nonnihil in se contineant: nuces aut, & copiose admodum ostendimus supra c. 13. ueneni aduersentur.

SECUNDVM, ut post carn. ù esum nō nuces, sed caseus exhibeatur. Caseus enim præstat, ut cibus ad fundum ventriculi, ubi concoctionis opus potissimum uiget, promptius descēdat. Quod de eo sane caseo maximè intelligendum est: quod medium locum inter recentem ac ueterem sortitus sit.

In secundo deinde, uersu de triplici agitur nuce; quarum una quidem prodesset,

desse, altera nocere, tertia uerò mortem inferre dicitur. Primam autem eam nōnulli intelligūt, quæ ob odoris præstantiam Moschata uulgo appellatur, hæc siccat & excalfacit, ordine secundo completo. Adstringit, oris suauitatem commendat, & fœtentis animæ uiros commanfa aboler. Lētigines in facie emendat, visum acuit, ventriculū & iecur roborat lienem absumit, yrīnam ciet, fluentem aluum sistit, flatus discutit, & frigidis uteri affectibus, mirificè prodest. Per alteram accipiāt uel nucem auellanam, quæ leptocarūon, cāi carūonpon ticon. Græcis appellatur, uel eam, quæ in communi est usu, & carūou basilico. Græco Latīnè uerò iuglans dicitur. Quarum illā quidem nocere ob id tradiderunt, quòd ægræ concoquatur, cibus in uentriculo supernater, uomitus exciter, flatus generet, & largius esitata caput tentet. Hanc uerò, qđ pari modo cōcoctu difficilis, stomacho inutilis, biliosa, & tussientib. inimica sit, capitiq; dolorem inferat. Ob hancq; ipsam sanè causam, nuces etiam dici a nocendo Grammatici autumant. Græcorū quidā carua, quod carubarian id est, capitis grauedinem faciant, nominari tradunt. Per tertiam uero iocose nōnulli nucem interpretantur balistæ, qđ nimirum repentinam inferat mortem, Verum aliū nucem intelligunt, Methellam

DE CONSERVANDA

bellam: quippe quæ uenenum fit nâr-
coticon. i. tempore inducens. Quarto. n.
refrigerat excessu, ita ut drachmarum
duarû pōdere esitata statim interimat,
minore uero mēsurā temulentiā faciat.
Quos quidē affectus præstat etiā in cani-
bus, quibus necandis aptissima habetur.
Lege Rhazen lib. 3. ca. 30. ad Al. Serapio-
nem de sim. med. c. 365. & Auicē. 2. Cā.
c. 512. Porro ut grati etiam discipuli ui-
cibus fungar, Georgii Sturtiadæ medici
eruditione & experientia clarissimi, mei
quæ olim in re medica præceptoris ob-
seruandissimi, de tribus hisce nucibus
opinionem huic quoque loco inferam.
Is igitur per nucem hic aliud nihil quā
luglandē intelligendum adferebat: per
unicā q. dē, paucas numero quæ citra de-
narium cōsisterent, per alterā quæ paulò
largiore cōpia ingerentur: per tertiam
uero, quæ immoderatissimè numerent.

SECUNDVM hanc igitur interpreta-
tionem unica nux prodelle dicenda est,
vel q. nuces leralibus aduersentur vene-
nis, uel q. uiridum ac recentium nuclei
depellat, & ante alios cibos sumpti ven-
tre leniter subducant: torrefacti uero
aliquātulū atq; a reliquo cibo cōmandu-
cati ciborum in corporis distributionē
adiuuent. Altera nocere: quod nimirum
concoctu sint difficiles, ac caput im-
moderatiore vsu tentent. Tertia uero
mortem

VALETVDINE. 133

mortē inferre, quod præter iam dicta in commoda *δυσετηρία* etiā ad istum in geste modum generent; quæ nisi præcipiti & compendiaro auxilio cohibeant, mortem breui inferat.

TERTIO demum versiculo præcipit, vt post oui cuiusq; recentis atque molli esum haustulus, & præcipue vini, sumatur. Eiusq; rei duplex fere adsignatur ratio. Ac prior quidem, quod ouum recens ac molle succi sit optimi & concoctu facilis, paruaq; mole ut sup. c. 6 ostēdimus, plurimo corpus reficiat alimento, idq; vitello suo potissimum: vinum aut, cum natura eo delectetur maximè, præstat vt a membris auidius attrahat, celeriusq; ita permeat. Posterior vero, quod ouum tardius descendat per gulā (quæ Græcis proprio nomine, *γισσοφος*, ab oio fero, *σάγμα*, cibus, quod cibum & potum, in ventriculum transuehat, Arabibus *Meri* nuncupatur) vinum autem descensum eius adiuuet.

¶ De pyris. XXXIX.

ADde piro potum, nux est medicina ueneno.

Fert pyra nostra pyrus, sine uino sunt pyra virus.

Si pyra sunt virus, sit maledicta pyrus.

N Dum

DE CONSERVANDA

Dum coquis , antidotum pyra
sunt: sed cruda venenum .

Cruda grauant stomachum , rele-
uant, sed cocta grauatum,

Post pyra da pomum, post pomum
vade cacatum.

Pyra. Hic docetur in primis, ut super pyro-
rum esu vinū bibatur, idq; tū uetus , tū
odoratum. Atq; eius quidē ratio reddi-
ta est supra c. 7. Pyra. n. sanguinem sero-
so replent succo, inflationesq; ac colicos
cruciatus suscitant. Vinū ergo, cū cal-
faciat, tenuet, fletus discutiat, & ferosam
redundantiam consumat, super ipsis cō-
uenientissimē bibitur. Deinde nucē ue-
neno medicinam esse traditur : de quo
copiose supra c. 13. Secūdo ac tertio uer-
su dī, pyra absq; uino cōmansa esse ui-
rus, hoc est, nocere humanę naturę : cu-
ius ratio iā reddita est , ne quis interim
simpliciter, ut de illis, q̄ excessu qualita-
tū elementorū, quarū missione constāt,
aut propria qualitate, siue forma (ut uo-
cāt) occulta venena esse noscūtur , ita de
pyris quoq; suspicet: Sic. n. cōmansa per
niciē subinde vel noxā aliquā inferrent,
ac proinde arbor ea ferēs merito dete-
stabilis esset, adeoq; ob id ipsum excin-
dēda atq; in ignē coniicienda . Quarto
versu innuitur, pyra recētia & cruda esse
vene-

venenū, i. nocere humanæ naturæ: Nam extra hoc q̃ sanguinē seroso atq; ebullitē replēt succo, inflationes & colicos cruciatus excitāt, phlegmata ēt ac scabiē generāt. Cocta verò cōtra antidoton, i. remedium præstant, perinde atq; illa paulò ante præssare diximus, quæ cum vino manderentur. Atq; hæc sanè vltimò post alios cibos loco sumēda potissimū sunt. ita nanq; excrementorū subductionem adiuuant. Quinto versu docetur, crudorum pyrorū esum grauē esse stomacho. Ipsum. n. non a concoctionis tm̃ opere distrahit, sed flatibus ēt distendit. Cocta vero econtrario grauatum stomachum leuant, & reficiunt, inq; suum pristinū vigorem restituunt, Vltimo tandem versu hoc imprimis præcipitur, vt uinū sup̃ pyrorum esu bibatur: cuius quidem rō iam reddita est. Deinde, vt a pomorum esu aluus subducatur: quā rem Auice. 2. Can. c. 569. sic ferme scribens cōfirmat. Poma dulcia & acida, ubi in stomacho crassum inuenerint succum, quandoq; incidūt ipsum, & per egestionem expurgant. Quæ sententia apud Oribasium quoq; reperitur. lib. 4. Synopseos ad Eustachium filiū ca. 29. A cida, inquit, cū in ventriculo succū crassum inueniunt, eūdem incidendo aluum subducunt, & ob eam causam fæces liquefaciunt. Quæ dulci succo sunt prædita, ea sine acrimo-

DE CONSERVANDA
nia facilius descendunt. Quinetiam hæc
assignari potest ratio, nepe quod poma
flatum in uentriculo excitent, flatu ue-
ro per aluum facile ducat.

De cerasis. Cap. XL.

SI cerasum comedas, tibi confert
grandia dona.

Expurgat stomachum, nucleus lapi-
dem tibi tollit.

Hinc melior toto corpore sanguis
inest.

*Ceraso-
rum com-
moda.* Tria ex cerasorum esu comoda, hoc
loco recensentur. Ac *Primum*] quidem,
quod stomachum expurgent: idq; de il-
lis potissimum intelligendum, quæ una cum
nucleis manduntur. Ad eum namq; mo-
dum (ut nonnullis placet) ingesta abster-
gent & emundant. *Secundum*] Quod nuclei
eorum: cum inde expressus succus siue
lac sumitur. peculiari quadam proprie-
tate lapidem non in renibus tantum, sed in
uesica quoq; frangant & expellant.

Tertium] uero, quod quæ ipsorum ve-
lut caro est, optimum generet sanguinem,
cor roboret, & impinguet. Et hoc certe
experientia testatur, & demonstrat ratio
Siquidem in passeribus, qui cerasis plu-
rimum delectantur, eo ipso tempore quo
hæc matura sunt iecuscula non paulò
maiora quam aliàs reperiuntur. Vnde
hepar

hepar frequentiore cerasorū usu augeri
 ac roborari certò colligit. Sed hic notan
 dū, q̃ duplicia sunt cereſa, craſſa nimirū
 & parua: ac craſſa rursus duplicia, nēpe
 dulcia & pōtica, ſiue acerba. Dulcia ora
 & parua in ſalupriora ſūt, facilè corrump
 unt, & lūbricos in corpore gñrāt. Craſ
 ſa pōtica quoq; duplicia inueniunt. Quæ
 dā. n. pediculo cōſtāt lōgiore, bacca etnū
 ceteris craſſiore, guſtu acerbo. & admo
 dū acido, colore ppetuò ruſcente, nec
 vnq̃ in atrum vrgente. Italis *Verle* dñr.
 Hæc tenera adeò & fragilia ſunt, vt niſi
 ſub arbore ſua comedantur, facilè geſta
 tu collidantur & marceſcāt: Quare non
 niſi recentia, atq; in principio tm̃ mēſæ
 ſumenda ſunt. Abſtergendi ſtomachi &
 ciendæ appetentiæ ui prædita ſunt. Alia
 deniq; craſſa, n̄igra, & maximè oīum pō
 tica ſunt: quæ in cōpluribus Italię locis
Marafche uulgo nuncupantur, a ſapore
 ſic dicta, q̃ non inuicūdi amaroris tantū
 lum reſipiāt. Ea ſummo poſt alios cibos
 loco edenda ſunt, ita ut os ventriculi pō
 ticitate ſua claudāt: quo clauſo cōcoctio
 & melius & citius peragitur. Galenus ha
 bita cerasorum oīs generis rōne libr. 7.
 ſimp. medi. cap. 19. ea hiſce paucis pſtrin
 xit: Ceraſus arbor fructus fert non partis
 adſtriſtionis in oib. particulatim plātis
 participē. Nā & in harū, ſicuti ēt malo
 rum granatorū, & malorum, quibuſdā

DE CONSERVANDA

austera qualitas, in quibusdam uerò dulcis, in nonnullis autem acida exuperat. Quinetiam ipsorum dulcia ea, quæ nondum cocta sunt, ac matura, quædam admodum sunt acerba, quædam similiter moris acida. Sed in moris immaturis acida qualitas acerbam exuperat, in cerasijs non semper. Ergo quæ dulciora sunt, magis quæ in testinis sunt, subducunt, sed minus grata stomacho sunt. Contra austera. Quæcunque uero acida sunt, ea pituitosis excrementosisque stomachis sunt apta. Si quidem austeris magis desiccant, & non nihil et incidunt. Porro ipsius arboris gummi communem omnibus viscosis & mordacitatis expertibus medicaminibus facultatem obtinet, & ad arterias exasperatas accommodata est. Proprie autem, si quidem, quod quidam subscribunt, verum est, calculis vexatos adiuuat. Nam sic illi ueniarum partium ineffet facultas quædam. Hæc ille. Plura Dioscorides libr. 1. c. 129. Plinius libr. 15. c. 15. & Simeon Sethi in Syntagmate.

De prunis. Cap. XII.

F Rigida sunt, laxant, multum profunt tibi pruna.

Prima. Duæ prunorum facultates hic referuntur. Ac prior quidem, quod corpus mediocriter refrigerent. Dulcia. n. (quemadmo-